Ålands landskapsregering

Dokumentnamn	Brevnr
YTTRANDE	121 S4
Ärendenr	Datum
ÅLR 2023/4307	2.6.2023

Hänvisning
U 6/2023 vp

Riksdagens ekonomiutskott
FI-00102 RIKSDAGEN

Kontaktperson
Mia Westman, telefon +358 (0)18 25454
mia.westman@regeringen.ax

tav@riksdagen.fi

Ärende

Utlåtande om statsrådets skrivelse till riksdagens om kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknikprodukter (rättsakt om nettonollindustrin)

Riksdagens ekonomiutskott bereder landskapsregeringen möjlighet att lämna ett skriftligt sakkunnigyttrande över Statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknikprodukter (rättsakt om nettonollindustrin).

Med anledning av den korta svarstiden hinner landskapsregeringen inte göra en tillfredsställande analys av ärendet och inte heller inhämta detaljkunskap från alla de sakområden som berörs.

Landskapsregeringen konstaterar att lagstiftningsbehörigheten för de områden som berörs av kommissionens förslag huvudsakligen tillfaller Åland enligt det som följer av 18 och 27 §§ i självstyrelselag för Åland (FFS 1144/1991). Byggnads- och planväsendet, natur- och miljövård samt näringsverksamhet med vissa begränsningar hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. Landskapsregeringen delar inte bedömningen att detta förslag berör skatter och avgifter i självstyrelselagens mening. För det fall statsrådet vidhåller sin uppfattning emotser landskapsregeringen en motivering till detta.

Enligt artikel 4 i kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknikprodukter ska medlemsstaterna utse en nationell behörig myndighet som ska ha ansvaret för att underlätta och samordna processen för tillståndsgivning för tillverkningsprojekt för framställning av nettonollteknik, däribland för strategiska nettonollprojekt, och för att ge råd i fråga om hur den administrativa bördan kan minskas. Enligt den förslagna förordningen definieras *process för tillståndsgivning* som följer: *en*

process som omfattar alla relevanta administrativa tillstånd att planera, bygga, utöka och driva tillverkningsprojekt för framställning av nettonollteknik, däribland bygglov, kemikalietillstånd och tillstånd för nätanslutning samt miljöbedömningar och miljötillstånd där sådana krävs, och som omfattar även alla administrativa ansökningar och förfaranden från godkännande av ansökningens giltighet till anmälan av det övergripande beslutet om utfallet av förfarandet av den ansvariga nationella behöriga myndigheten. På Åland har dessa tillståndsförfaranden splittrats på många olika förvaltningsområden och förfarandena utgår från sektorspecifika lagar.

Av 59 b § 3 mom. i självstyrelselagen följer att riket ska utse den nationella behöriga myndigheten. Detta förutsätter att när denna myndighet fattar ett beslut som annars skulle höra till landskapets behörighet ska beslutet fattas i enlighet med landskapslagstiftningen och landskapsregeringens ståndpunkt. Samarbetet mellan den nationella behöriga myndigheten och landskapet inklusive dess myndigheter måste till alla delar fungera väl och på svenska. Det måste säkerställas att den behöriga myndigheten besitter en god kunskap om landskapslagstiftningen, den åländska samhällsstrukturen och särdragen i den åländska självstyrelsen.

Förslaget till förordning fastställer förenklade processer för tillståndsgivning avseende tillverkningsprojekt för framställning av nettonollteknik. Strategiska nettonollprojekt ska ges prioriterad status för att säkerställa de snabbaste processerna för tillståndsgivning. Om verksamheter eller projekt på Åland skulle komma att omfattas av den föreslagna förordningen finns det myndighetsuppgifter i kommissionsförslaget som utgör åländsk behörighet och som kommer att kräva åtgärder och ändrade arbetssätt av åländska myndigheter framför allt i form av prioriterade behandlingstider för alla typer av tillstånds- och planeringsprocesser, miljökonsekvensbedömningar, administrativt stöd och finansiering. Den föreslagna förordningens krav på rapportering och offentliggörande av uppgifter förutsätter ett gott samarbete mellan rikets och landskapets myndigheter. Under de fortsatta förhandlingarna om förordningsförslaget är det viktigt att en ökning av den administrativa bördan stävjas.

Landskapsregeringen anser att det är beklagligt att förslaget till förordning saknar en konsekvensbedömning gällande påverkan på miljön. Lagstiftningen bör fortsatt säkerställa en hög nivå för miljö- och naturskyddet i förhållande till unionens övriga miljöåtgärder och miljömål. De förenklade tillståndsprocesserna får inte riskera en försämring för skyddet av natur- och miljövärden, och kraven på snabbare förfaranden kan komma att kräva extra resurser för ansvariga myndigheter.

Förordningen blir direkt tillämplig i EU:s medlemsstater. Förordningen kan emellertid medföra ett behov av att anpassa den nationella lagstiftningen för att svara mot förordningens reglering vilket skulle leda till att Åland måste vidta lagstiftningsåtgärder. Därför är det viktigt att förordningen medger en tillräcklig tid för nationellt

genomförande för att säkerställa såväl lagstiftningsåtgärdernas genomförande som lagstiftningens förutsägbarhet.

Landskapsregeringen konstaterar sammantaget att utkastet till förordning strider mot de grundläggande principer som uppställs i artikel 4:2 i EU-fördraget. Efter att Lissabonfördraget trädde i kraft föreskriver artikel 4.2 i EU-fördraget att unionen ska respektera medlemsstaternas nationella identitet, som kommer till uttryck både i deras politiska och i deras konstitutionella grundstrukturer. Till denna identitet hör i synnerhet Ålands särställning och dess förankring i folkrätten. Unionens olika organ är även förpliktade att respektera den internationella rätt som reglerar Ålands särskilda status och som ytterligare befästs i protokoll 2 om Åland som ingår i EU:s primärrätt. Eftersom förslaget till förordning både åsidosätter den förvaltningsbehörighet som följer av Självstyrelselagen för Åland och äventyrar det grundläggande kravet på svenska i åländska förvaltningsprocesser, kan landskapsregeringen inte ge sitt samtycke till förordningen i dess nuvarande utformning. Landskapsregeringen förutsätter därför att Finland verkar för att två nationella myndigheter kan utses och hänvisar till att motsvarande lösningar varit möjliga t.ex. inom CAP-området.

Minister Christian Wikström

Miljöingenjör Mia Westman